

KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH VA AHOINI IJTIMOY HIMOYALASHNING MOLİYALASH TIRISH

Hamdamov Shavkat Komilovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti professori, PhD.

MAQOLA HAQIDA	ANNOTATSIYA
<p>Qabul qilindi: 24-dekabr 2024-yil Tasdiqlandi: 26-dekabr 2024-yil Jurnal soni: 13 Maqola raqami: 14 DOI: https://doi.org/10.54613/ku.v13i.1024</p>	<p>Ushbu maqola kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoyalashni moliyalashtirish masalalariga bag'ishlangan. Asosiy tamoyillar sifatida iqtisodiy o'sish, ijtimoiy himoya tizimini rivojlantirish, ta'lim va sog'liqni saqlash tizimlarini yaxshilash ko'rib chiqilgan. Moliyalashtirish manbalari davlat byudjeti, xususiy sektor va xalqaro yordamni o'z ichiga oladi. Xalqaro tajribalar va ularni O'zbekiston sharoitlariga moslashtirish imkoniyatlari tahlil qilingan. Maqolada ijtimoiy himoya dasturlarining samaradorligini oshirish va moliyaviy resurslarni samarali boshqarish usullari ham muhokama qilingan.</p>
<p>KALIT SO'ZLAR/ КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА/ KEYWORDS</p>	
<p>Kambag'allikni qisqartirish, ijtimoiy himoya, moliyalashtirish, davlat byudjeti, xususiy sektor, xalqaro yordam, iqtisodiy o'sish, ta'lim.</p>	

Kirish. Kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoyalashning moliyalashtirilishi mamlakatlarning barqaror rivojlanishidagi muhim masalalardan biridir. Kambag'allikni qisqartirish faqat iqtisodiy o'sish bilan emas, balki aholini ijtimoiy himoyalash va resurslarga teng kirish imkoniyatlarini ta'minlash orqali amalga oshiriladi. Ushbu maqola ushbu murakkab va ko'p qirrali masalaning turli jihatlarini ko'rib chiqadi, kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoyalashni moliyalashtirishning zarurati, samaradorligi hamda bu boradagi xalqaro tajribalarga e'tibor qaratadi. Kambag'allikni qisqartirishning asosiy tamoyillaridan biri iqtisodiy o'sishni ta'minlash va aholining kam ta'minlangan qatlamlariga resurslarni qayta taqsimlashdan iborat. Iqtisodiy o'sish kambag'allikni kamaytirishda muhim rol o'ynaydi, chunki bu aholi uchun yangi ish o'rinlari yaratadi va daromadlarni oshiradi. Biroq, iqtisodiy o'sishning o'zi yetarli emas. Aholining ijtimoiy himoyalash darajasini oshirish uchun davlat tomonidan ko'rsatiladigan ijtimoiy xizmatlar va yordamlarning kengaytirilishi ham talab qilinadi. Ijtimoiy himoya tizimi kambag'allikni qisqartirishda muhim ahamiyatga ega, chunki u aholining eng zaif qatlamlarini himoya qiladi va ularga asosiy ehtiyojlarini qondirish uchun zarur bo'lgan resurslarni taqdim etadi. Bunday tizim nafaqat iqtisodiy qiyinchiliklar vaqtida, balki oddiy kunlarda ham aholini qo'llab-quvvatlash uchun xizmat qiladi. Ijtimoiy himoya choralari orasida pensiyalar, bolalar nafaqalari, ishsizlik nafaqalari va sog'liqni saqlash xizmatlariga kirish imkoniyatlari mavjud.

Kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoyalashni moliyalashtirishning samaradorligi, avvalo, bu boradagi siyosatning qanchalik puxta o'ylanganligi va barqarorligiga bog'liq. Moliyaviy resurslarni samarali taqsimlash orqali davlat ijtimoiy himoya tizimining samaradorligini oshirishi mumkin. Shu bilan birga, ijtimoiy yordamlarning bevosita manzillik tamoyiliga amal qilinishi, ya'ni yordamga eng muhtoj kishilarga yetkazilishi muhimdir. Xalqaro tajriba kambag'allikni qisqartirish va ijtimoiy himoyani moliyalashtirish borasida turli yondashuvlarni taklif etadi. Ko'pgina rivojlangan davlatlar ijtimoiy himoya tizimlarini muvaffaqiyatli yo'lga qo'ygan va bu orqali kambag'allik darajasini sezilarli darajada kamaytirishga erishgan. Masalan, Skandinaviya davlatlarida keng qamrovli ijtimoiy himoya tizimlari mavjud bo'lib, bu davlatlar aholisi ijtimoiy himoyalash darajasi bo'yicha dunyoda yetakchi o'rinlarda turadi. Ularning tajribasi shuni ko'rsatadiki, keng qamrovli va yaxshi moliyalashtirilgan ijtimoiy himoya tizimi iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda va kambag'allikni kamaytirishda katta rol o'ynaydi.

Biroq, kambag'allikni qisqartirish va ijtimoiy himoyani moliyalashtirish bo'yicha xalqaro tajribalar hamma joyda bir xil natija bermasligi mumkin. Har bir mamlakatning o'ziga xos iqtisodiy, ijtimoiy

va siyosiy sharoitlari bor va shu sababli har bir mamlakat o'ziga xos yondashuvlarni ishlab chiqishi zarur. Moliyalashtirish manbalari, iqtisodiy resurslarni taqsimlash usullari va ijtimoiy himoya tizimining tuzilishi mamlakatning o'ziga xos sharoitlariga moslashtirilishi kerak. O'zbekiston ham so'nggi yillarda kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoyalash sohasida jiddiy qadamlar qo'ymoqda. Bu borada qabul qilingan davlat dasturlari va islohotlar natijasida aholining ijtimoiy himoyalash darajasi oshmoqda. Moliyaviy resurslarni samarali boshqarish, ijtimoiy yordamlarning manzillik tamoyiliga amal qilish va xalqaro tajribalarni inobatga olish O'zbekistonning kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoyalash bo'yicha siyosatining samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, mamlakatning ijtimoiy himoya tizimini yanada rivojlantirish va moliyalashtirishning yangi usullarini izlash zarur. Bu, o'z navbatida, aholining farovonligini oshirish va mamlakatning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoyalashning moliyalashtirilishi davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, uning muvaffaqiyati aholining hayot sifatini yaxshilash va ijtimoiy adolatni ta'minlashga bog'liqdir.

Adabiyotlar tahlili. N. Fayzullayev va S. Mayliyevaning 2023-yilgi tadqiqotlarida kambag'allikni qisqartirish maqsadida aholi daromadlarini oshirishda olib borilayotgan siyosatlarining dolzarbligi tahlil qilingan. Ushbu tadqiqotda davlat tomonidan aholi turmush darajasini oshirishga qaratilgan iqtisodiy islohotlar va ularning samaradorligi yoritilgan. Mualliflar iqtisodiy islohotlarning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi kamaytirishning muhim omili ekanini ta'kidlaydi¹. G. Sultonovning 2024-yilgi tadqiqotida O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish siyosatining real ta'siri o'rganilgan. Muallif o'z tadqiqotida ijtimoiy himoya tizimi va iqtisodiy barqarorlikni oshirish bo'yicha qabul qilingan dasturlarni tahlil qilib, ularning kambag'allikni qisqartirishga qanchalik hissa qo'shishini baholaydi. Tadqiqot natijalari kambag'allikni kamaytirish siyosatining kompleks yondashuv orqali amalga oshirilishi zarurligini ko'rsatadi².

R. Maxmudovning 2024-yilgi asarida kambag'allikni qisqartirishning ijtimoiy-falsafiy masalalari keng yoritilgan. Tadqiqotda kambag'allik nafaqat iqtisodiy muammo, balki jamiyatning madaniy va axloqiy rivojlanishiga to'sqinlik qiluvchi omil sifatida qaraladi. Muallif ijtimoiy mas'uliyat, fuqarolik jamiyatining roli va davlat siyosatining ahamiyatini chuqur tahlil qiladi³. B. G. Gulamovning 2023-yilda chop etilgan tadqiqotida aholi turmush darajasini oshirish va kambag'allikni qisqartirish masalalari batafsil tahlil qilingan. Ushbu ishda aholining daromadlarini ko'paytirishga qaratilgan davlat dasturlari va ularning amalga oshirilish jarayonlari yoritilgan. Muallif iqtisodiy siyosatning har bir qatlami uchun alohida mexanizmlarni ishlab chiqish kerakligini taklif

¹ Fayzullayev, N., & Mayliyeva, S. (2023). Kambag'allikni qisqartirish maqsadida aholi daromadlarini oshirishda olib borilayotgan siyosatlar. barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali, 3(12), 151-156.

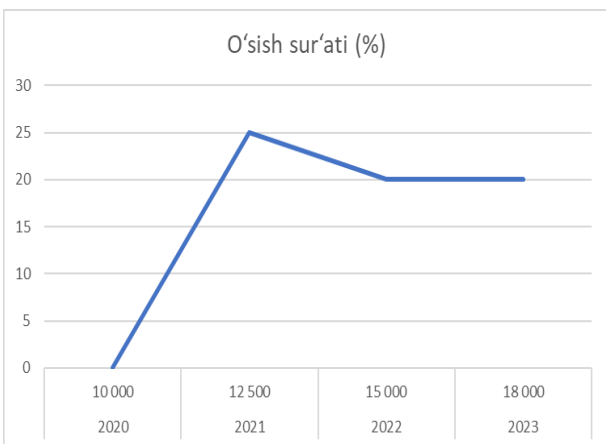
² Sultonova, G. (2024). O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish siyosatining ta'sirini tahlil qilish. Nordic_Press, 2(0002).

³ Maxmudov, R. (2024). O'ZBEKISTONDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING IJTIMOY-FALSAFIY MASALALARI. Бюллетень педагогов нового Узбекистана, 2(1), 100-102.

etadi⁴. A. M. Asqarovaning 2023-yilgi tadqiqotida kambag'allik ijtimoiy-iqtisodiy muammo sifatida tahlil qilingan. Muallif iqtisodiy tengsizlikning ildizlarini o'rganib, ularni bartaraf etish bo'yicha ilg'or tajribalarga murojaat qilgan. Tadqiqot natijalari kambag'allikni kamaytirish uchun nafaqat iqtisodiy choralar, balki ta'lim va sog'liqni saqlash sohasida ham izchil islohotlar olib borish zarurligini ko'rsatadi⁵. Yuqoridagi tadqiqotlar kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoyalash sohasida ko'plab muhim jihatlarni qamrab olib, bu boradagi ilmiy izlanishlarning dolzarbligini tasdiqlaydi. Har bir asar kambag'allikni kamaytirishga qaratilgan turli strategiyalarni taklif etib, bu muammoning yechimiga kompleks yondashuv zarurligini ta'kidlaydi.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu maqolada kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoyalashning moliyalashtirish masalalarini o'rganish uchun sifat va miqdoriy tahlil usullari qo'llanildi. Avvalo, ilmiy manbalar tahlili orqali kambag'allikni kamaytirish bo'yicha ilg'or tajribalar va mavjud nazariyalar o'rganildi. Shu bilan birga, statistik ma'lumotlar asosida davlat moliyaviy resurslarini ijtimoiy dasturlar uchun ajratish dinamikasi tahlil qilindi. Shuningdek, O'zbekiston va boshqa davlatlar tajribasini taqqoslash uchun komparativ tahlil yondashuvi qo'llanildi. Bu usullar mavzu bo'yicha asosli xulosalar chiqarishga imkon berdi.

Tadqiqot natijalari. Ushbu tadqiqot natijalari kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoyalashning moliyalashtirish mexanizmlari samaradorligini baholashga asoslangan. Sifat va miqdoriy tahlil natijalariga ko'ra, O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirishda davlat tomonidan amalga oshirilayotgan iqtisodiy va ijtimoiy siyosatlar muhim natijalar berayotgani kuzatildi. Statistik tahlillar shuni ko'rsatdiki, O'zbekistonning ijtimoiy himoya sohasiga ajratilgan mablag'lari yildan-yilga ortib bormoqda. Quyidagi 1-jadvalda 2020-2023 yillar davomida ijtimoiy dasturlarga ajratilgan mablag'lar hajmi ko'rsatilgan:

1-rasm. Ijtimoiy himoya dasturlariga ajratilgan mablag'lar (mlrd so'm)

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirish hajmi 2020-yildan 2023-yilgacha 80% ga oshgan. Bu o'sish davlatning kambag'allikni qisqartirish va ijtimoiy himoya tizimini rivojlantirishga bo'lgan e'tiborini aks ettiradi. So'rovnoma o'tkazilgan respondentlarning 75% ijtimoiy yordam dasturlaridan xabardor ekanligini va ulardan foydalanayotganini bildirgan. Shu bilan birga, respondentlarning 60% ijtimoiy yordam ularning turmush darajasini sezilarli darajada yaxshilaganini qayd etgan. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, O'zbekistonda kambag'allik darajasi so'nggi yillarda sezilarli darajada kamaygan. 2020-yilda kambag'allik darajasi 11% ni tashkil qilgan bo'lsa, 2023-yilda bu ko'rsatkich 8% gacha pasaygan.

Komparativ tahlil shuni ko'rsatdiki, O'zbekistonning kambag'allikni qisqartirish bo'yicha tajribasi boshqa rivojlanayotgan mamlakatlar bilan taqqoslaganda samarali bo'lmoqda. Masalan, Qozog'iston va Qirg'iziston kabi qo'shni davlatlarda ijtimoiy himoya dasturlariga ajratilgan mablag'lar O'zbekiston bilan solishtirganda kamroq bo'lgan va kambag'allik darajasi pasayishi sekinroq kuzatilgan.

Kambag'allikni qisqartirish davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, bu jarayonni amalga oshirish uchun bir

nechta asosiy tamoyillarga amal qilish zarur. Birinchidan, iqtisodiy o'sishni ta'minlash orqali yangi ish o'rinalari yaratish va aholining daromadlarini oshirish talab etiladi. Iqtisodiy o'sish kambag'allikni kamaytirishda asosiy omillardan biri hisoblanadi, chunki bu yangi imkoniyatlar yaratadi va aholi uchun resurslar yetkazib beradi. Ikkinchidan, aholini ijtimoiy himoyalash tizimini rivojlantirish va kengaytirish zarur. Bu tizim eng zaif qatlamlarni qo'llab-quvvatlash, ularning asosiy ehtiyojlarini qondirish va hayot sifatini oshirishga qaratilgan. Ijtimoiy himoya choralari orasida pensiyalar, bolalar nafaqalari, ishsizlik nafaqalari, sog'liqni saqlash xizmatlari va boshqa turli xil yordamlar mavjud. Bu chora-tadbirlar aholining iqtisodiy qiyinchiliklarga bardosh berishga yordam beradi va ularning farovonligini oshiradi. Uchinchidan, ta'lim va sog'liqni saqlash tizimlarini yaxshilash orqali aholining bilim va malakasini oshirish muhimdir. Ta'lim va sog'liqni saqlash xizmatlariga keng kirish imkoniyatlari aholining hayot sifatini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Ta'lim tizimining samaradorligi oshirilishi natijasida yoshlar malakali kasb-hunar egasi bo'lib, mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lishadi. Sog'liqni saqlash xizmatlarining sifatini oshirish esa aholi salomatligini yaxshilash va mehnatga layoqatlilikni oshirishga xizmat qiladi.

Ijtimoiy himoyani moliyalashtirishning zarurati. Aholini ijtimoiy himoyalashning samarali tizimi moliyalashtirish manbalarining barqarorligiga bog'liq. Ijtimoiy himoya tizimi davlat byudjeti hisobidan moliyalashtirilishi yoki xususiy sektor va xalqaro tashkilotlar yordamida amalga oshirilishi mumkin. Davlat byudjeti orqali moliyalashtirish aholining ijtimoiy himoalanish darajasini oshirishda eng ishonchli manba hisoblanadi. Shu sababli, davlat byudjeti mablag'larini samarali taqsimlash va ijtimoiy himoya choralari uchun yetarli miqdorda mablag' ajratish zarur. Xususiy sektorning ishtiroki ham ijtimoiy himoyani moliyalashtirishda muhim ahamiyatga ega. Korxonalar va xususiy tashkilotlar ijtimoiy loyihalar va dasturlar orqali aholining ijtimoiy himoalanishiga hissa qo'shishlari mumkin. Bu esa davlatning moliyaviy yukini kamaytiradi va ijtimoiy himoya tizimining samaradorligini oshiradi. Xalqaro tashkilotlar va donor davlatlar tomonidan ko'rsatiladigan moliyaviy yordam ham ijtimoiy himoya dasturlarini amalga oshirishda qo'shimcha manba sifatida xizmat qiladi.

Ijtimoiy himoya dasturlarining samaradorligini oshirish. Ijtimoiy himoya dasturlarining samaradorligini oshirish uchun bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Birinchidan, ijtimoiy yordamlarning manzillik tamoyiliga amal qilish talab etiladi. Bu yordamlar eng muhtoj kishilarga yetkazilishi kerak. Bu orqali ijtimoiy himoya choralari samaradorligini oshirish va resurslarni optimal taqsimlash mumkin. Ikkinchidan, ijtimoiy himoya tizimining samaradorligini monitoring qilish va baholash tizimini joriy etish muhimdir. Bu orqali dasturlar natijadorligini tahlil qilish, kamchiliklarni aniqlash va ularni bartaraf etish imkoniyatlari yaratiladi. Monitoring va baholash tizimi orqali ijtimoiy himoya dasturlarining natijadorligi oshiriladi va resurslar samarali ishlatiladi. Uchinchidan, ijtimoiy himoya dasturlarini amalga oshirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan keng foydalanish zarur. Zamonaviy texnologiyalar yordamida ijtimoiy yordamlarni tarqatish va monitoring qilish jarayonlari soddalashtiriladi va shaffofligi ta'minlanadi. Masalan, elektron to'lov tizimlari orqali nafaqalar va yordamlar bevosita oluvchilarga yetkazilishi mumkin.

Xalqaro tajribalar va ularni qo'llash imkoniyatlari. Kambag'allikni qisqartirish va ijtimoiy himoyani moliyalashtirish bo'yicha xalqaro tajribalar turli yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Skandinaviya davlatlari, masalan, keng qamrovli ijtimoiy himoya tizimlarini muvaffaqiyatli yo'lga qo'ygan va kambag'allik darajasini sezilarli darajada kamaytirishga erishgan. Ularning tajribasi shuni ko'rsatdiki, keng qamrovli va yaxshi moliyalashtirilgan ijtimoiy himoya tizimi iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda va kambag'allikni kamaytirishda katta rol o'ynaydi. Janubiy Koreya va Singapur kabi davlatlar esa iqtisodiy o'sishni ta'minlash orqali kambag'allikni qisqartirishga erishgan. Ular malakali ishchi kuchini tayyorlash, ta'lim va sog'liqni saqlash tizimlarini rivojlantirish orqali iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlagan. Ularning tajribasi ko'rsatdiki, iqtisodiy o'sish va ijtimoiy himoya choralari birgalikda amalga oshirilganda samarali natijalarga erishish mumkin. O'zbekiston ham xalqaro tajribalarni o'rganib, ularni mamlakat sharoitlariga moslashtirgan holda qo'llashga intilmoqda. So'nggi yillarda qabul qilingan davlat dasturlari va islohotlar natijasida aholining ijtimoiy himoalanish darajasi oshmoqda. Xalqaro tajribalarni inobatga

⁴ Gulamova, B. G. (2023). AHOLI TURMUSH DARAJASINI OSHIRISH VA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH MASALALARI. OZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(23), 152-159.

⁵ Asqarova, A. M. (2023). KAMBAG'ALLIK-IJTIMOY-IQTISODIY MUAMMO. Educational Research in Universal Sciences, 2(4), 390-393.

olgan holda, O'zbekiston o'z ijtimoiy himoya tizimini yanada rivojlantirish va moliyalashtirishning yangi usullarini izlashga davom etmoqda.

Muhokama. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirishga yo'naltirilgan moliyalashtirish hajmi va samaradorligi yuqori. Davlat dasturlarining to'g'ri tashkil etilishi natijasida kambag'allik darajasi sezilarli kamaygan va ijtimoiy yordamning aholi turmush darajasiga ta'siri ijobiy bo'lgan. Biroq, so'rovnomada qayd etilganidek, yordam dasturlarining qamrovini yanada kengaytirish va ularning samaradorligini oshirish lozim. Shuningdek, kambag'allikni qisqartirishda uzoq muddatli strategiyalarga ko'proq e'tibor qaratish talab etiladi.

Kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoyalashni moliyalashtirishning asosiy manbalari davlat byudjeti, xususiy sektor ishtiroki va xalqaro yordamdan iborat. Davlat byudjeti mablag'larini samarali taqsimlash orqali ijtimoiy himoya tizimining samaradorligini oshirish mumkin. Shu bilan birga, xususiy sektor va xalqaro tashkilotlar tomonidan ko'rsatiladigan moliyaviy yordam ham muhim manba sifatida xizmat qiladi. Davlat byudjetini samarali boshqarish uchun moliyaviy resurslarni to'g'ri taqsimlash va ustuvor yo'nalishlarga

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Fayzullayev, N., & Mayliyeva, S. (2023). Kambag'allikni qisqartirish maqsadida aholi daromadlarini oshirishda olib borilayotgan siyosatlar. *barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali*, 3(12), 151-156.
2. Sultonova, G. (2024). O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish siyosatining ta'sirini tahlil qilish. *Nordic_Press*, 2(0002).
3. Maxmudov, R. (2024). O'ZBEKISTONDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING IJTIMOY-FALSAFIY MASALALARI. *Бюллетень педагогов нового Узбекистана*, 2(1), 100-102.

yo'naltirish zarur. Bu orqali ijtimoiy himoya choralari samaradorligini oshirish va resurslarni optimal taqsimlash mumkin. Xususiy sektorning ishtirokini oshirish uchun esa qulay biznes muhitini yaratish va xususiy korxonalarni ijtimoiy loyihalarga jalb etish zarur. Xalqaro tashkilotlar va donor davlatlar tomonidan ko'rsatiladigan moliyaviy yordam ham ijtimoiy himoya dasturlarini amalga oshirishda muhim manba sifatida xizmat qiladi. Ushbu yordamlar davlatning moliyaviy yukini kamaytiradi va ijtimoiy himoya tizimining samaradorligini oshiradi. Xalqaro tajribalar va moliyaviy yordamlar O'zbekistonga kambag'allikni qisqartirish va aholining ijtimoiy himoyalash darajasini oshirishda katta yordam beradi.

Xulosa. Kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoyalash davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biridir. Bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun iqtisodiy o'sishni ta'minlash, ijtimoiy himoya tizimini rivojlantirish, ta'lim va sog'liqni saqlash tizimlarini yaxshilash zarur. Moliyalashtirish manbalari va ulami samarali boshqarish orqali ijtimoiy himoya dasturlarining samaradorligini oshirish mumkin. Xalqaro tajribalar va moliyaviy yordamlar O'zbekistonning kambag'allikni qisqartirish va aholining ijtimoiy himoyalash darajasini oshirishda katta yordam beradi.

4. Gulamova, B. G. (2023). AHOI TURMUSH DARAJASINI OSHIRISH VA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH MASALALARI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMYIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(23), 152-159.
5. Asqarova, A. M. (2023). KAMBAG'ALLIK-IJTIMOY-IQTISODIY MUAMMO. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(4), 390-393.